

DATED
NEWS
DELIVER BY
SATURDAY
DECEMBER 17

JAUNO LAIKS

WEEKLY NEWS
PERIODICAL
POSTAGE PAID
AT METUCHEN, NJ
AND ADDITIONAL
MAILING OFFICE
(USPS 301-500)

Published weekly by: Latvian Newspaper "Laiks", Inc., 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
POSTMASTER: Send address change to: "Laiks", 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
Phone: 732-549-0445; Fax: 732-549-0466; E-mail: LaiksDSR@aol.com

Volume LXII Nr. 6 (41)

2011. gada 17. decembris – 31. decembris

PRIECĪGUS ZIEMAS SAULGRIEŽUS!

Velta Sniķere

Cimdu raksts

*Dažam atdodas slava,
Citam padodas veikums;
Vienam piemetas doma,
Otram atmetas teikums.*

*Mēš aplenc zeltu,
Trenc dzeltens zilu,
Zaļš, dzīdams rudu,
Aizdedz kā šķilu.*

*Dzīpari dzenas,
Mijas un metas,
Krit rakstā zvaigznes,
Saskares retas:*

*Šķirāties šķērsām,
Tiekāties krustu,
Lai jūs viens otram
Vairs nepazustu.*

Top ALJA vēstures grāmata

Foto: Jaunā Gaita

ALJA valde 1958. gadā. No kreisās: Valters Nollendorfs, Laimonis Streips, Jānis Peniķis, Lalita Lāce, Valdis Muižnieks (ALJAs valdes priekšsēdis), Maija Freivalde, Laimonis Zandbergs (LNJAK valdes priekšsēdis), Jānis Sveteckis, Gunārs Bieķēns, Jānis Plūme, Rasma Birzgale.

Lūgums visiem tagadējiem un bijušiem ALJA biedriem, valdes locekļiem un biedriem veicinātājiem!

Amerikas Latviešu Jaunatnes Apvienība ir cītīgi strādājusi latviešu jauniešiem par labu kopš organizācijas dibināšanas. Pirmajos gados ALJAs misija bija uzturēt latvietību Amerikā un mērķi bija vairāk politiski nekā sabiedriski. Mūsdienās ALJAs misija ir līdzīga, lai gan apstākļi Tēvzemē un šeit, Amerikā, ir mainījušies. 2012.gadā ALJA gatavojas svinēt 60 gadu jubileju. Tam par godu plānojam sakopot vēstures grāmata, kas atspoguļo ALJAs darbību! Prasam visiem tagadējiem un bijušiem ALJA biedriem, veicinātājiem un valdes locekļiem paskatīties savos skapjos, atvilktēs un kastēs, lai atrastu rakstus un fotografijas, kas ataino ALJA vēsturi! Ceram sakopot šo grāmata, lai tagadējiem, bijušiem un nākošiem ALJA biedriem ir, ar ko lepoties un priecāties! Ja vēlaties projektu atbalstīt finansiāli vai ja ir kādi jautājumi, lūdzu rakstīt Aleksim Daukšsam, 17621 Archdale Ave. Lakewood, OH 44107.

DABA UN TĒVZEME

Kalda Granta stāstījums Kalamazū latviešiem

Kalamazū latviešu saime 2011. gada 20. novembrī atzīmēja Latvijas valsts 93. gadadienu. Svētku sarīkojumā ļaužu priekšā stājās Kaldis Grants, lai dalītos savā pieredzē par vasaras darbu Latvijas dabas fondā.

Kaldis Grants dzimis 1987. gadā Kalamazū, Mičiganā. Viņš apmeklēja latviešu bērnudārzu, skolu, Gaņezera vidusskolu, darbojies skautos, nometnēs, kongresos un semināros. Kaldis ar ģimeni nodzīvojis gadu Latvijā, kur abi ar brāli apmeklēja Valda Zāliša pamatskolu. Kopā ar vecākiem Kaldis ir darbojies Kalamazū latviešu sabiedrībā. No vecākiem Kaldis Grants ir mantojis gan mīlestību pret dabu, gan mīlestību pret tēvutēvu zemi. Kaldis stāstīja, ka no bērnības viņš atceras Valsts svētku sarīkojumus, kuŗos stāstīja par Latvijas tautas vēsturi, par piedzīvotajām grūtībām un pārdzīvotajiem šķēršļiem. Bet savā mūžā Kalvis ir pazinis tikai neatkarīgu Latviju, viņš atzina, ka ģimenes valoda –

latviešu valoda – ir pavērusi ceļus uz skaistiem piedzīvojumiem.

Studējot Mičiganas pavalsts universitātē (Michigan State University) Lauksaimniecības un dabas resursu fakultātē, Kaldis mācās *Department of Fisheries and Wildlife*. Universitāti beidzot, Kaldis iegūs bakalaura grādu ekoloģijā, dabas aizsardzībā vai *Conservation Biology*. Studiju laikā Kaldis meklēja iespējas iegūt pieredzi darbam Latvijā, un, sazinoties ar vadītāju Ģirtu Straziņu, viņam izdevās sarunāt brīvprātīgu darbu Latvijas dabas fondā. 2011. gada vasara pagāja Latvijā, piedaloties Latvijas dabas fonda projektos, pavadot daudz laika Latvijas neapdzīvotajās vietās, un izbaudot sabiedrisko dzīvi Latvijā. Kaldis priecājas par savu pieredzi, kas iegūta Latvijā, kā arī par to, ka visur viņš tika sirsnīgi saņemts.

Kaldis Grants Latvijas dabas fondā ieguva bagātu pieredzi. Desmit nedēļas viņš iesaistījās piecos dažādos dabas aizsardzī-

Kaldis Grants Kalamazū

bas projektos, pavadot daudz laika Latvijas tālākajos nostūros. Kaldis būtu gribējis piedalīties vēl citos projektos, bet tiem pietrūcis laika.

Lejaskurzēm Kaldis iesaistījās Augu un biotipu monitoringa projektā, kur viņš bridis pa mežiem un purviem, identificējot un dokumentējot dažādos augus dažādās augsnēs.

(Turpinājums 2. lpp.)

Viedoklis

Māžošānās vai cīņa par latgaliešu valodas atzišanu?

Marciana Krauze,
sociālā un kultūras
antropoloģe

Kopš oktobra politiķu un sabiedrības vidū nenorimst debātes par latgaliešu „dialekta” statusu Latvijā. Jaunievlēto Latgales reģiona politiķu (Zatlera Reformu partijas biedru) Jura Viļuma un Gunāra Igauna „uzdriks-tēšanās” svinīgo deputāta zvērestu sacīt latgaliski vairākas reizes no vietas, atsaucoties lūgumam zvērestu atkārtot valodā, izraisījusi plašu rezonansi sabiedrībā. Tik plašu, ka gandrīz vai jebkura ikdienišķa saruna tā vai citādi šajā dienā nonāca pie „latgaliešu jautājuma”, par kuru izteikties ir gatavs gluži vai katrs.

„Es jau nu gan uzskatu, ka Viļumam un Igaunim Saeimā latgaliski runāt nevajadzēja. Tas bija nepareizi un arī nav sevišķi godīgi. Tikpat labi arī Kurzemes politiķiem ir tiesības savas runas teikt savā izloksnē. Ar ko tad latgalieši ir labāki?” mierīgas Adventa vakara sarunas gaitā pēkšņi man sašutusi un stipri aizkaitināta, žestikulējot ar rokām, „uzbruka” kāda jaunieta no Lat-

gales. Meitene, kura ārkārtīgi lepojas ar to, ka nāk no Latgales un ka viņas latviešu valodā saklausāma latgalieša izruna. Kad, atbildot uz šo „uzbrukumu”, mēģināju skaidrot, ka, atšķirībā no Kurzemes „valodas”, latgaliešu mēlei ir sena literārā tradīcija un izstrādāta sava, neatkarīga rakstības sistēma, viņa iekarsa vēl vairāk. Neskaitot argumentu, ka šajā gadījumā latgaliešiem nevajadzēt „uzbāties” ar savu valodu pārējiem latviešiem, spiežot viņus to iemācīties, viņa nāca klajā arī ar paziņojumu, ka latgaliešu valoda taču galā ir uz krievu valodas pamatiem balstīts latviešu valodas dialekts. Par kādu valodu gan te var būt runa? Arī šeit es turpināju skaidrot, ka viņa kļūdās, ceļot priekšā faktam, ka latgaliešu valodas rakstu tradīcija eksistē kopš 18. gadsimta un ka latgaliešu valoda ir mūsdienu latviešu valodas reģionālā īpatnība. Uz to meitene gan neņēmas atbildēt, taču viņas acu skatiens pauda neticību.

Tikmēr politiķi Latgales reģionākolēģu-deputātu „uzstāšanos” nosoda vēl asāk, J. Viļuma un G. Igauna rīcībā saskatīdami izaicinājumu valstiskuma un Latvijas valsts pastāvēšanas idejām. „Par politisku diskusiju objektu nedrīkstētu kļūt arī reģionālo

dialektu lietošana. It īpaši latgaliešu valoda kā svarīga nacionālās identitātes un vietējās kultūras tradīciju nesēja,” savā runā Saeimas 18. novembra svinīgās sēdes laikā teica Saeimas Solvita Āboltiņa, un mēģinādama apvaldīt uz lūpām izlauzušos platu smaidu, viņa turpināja: „[...] Spēja dzīvot satiecībā un cienot citam citu ir liela vērtība. [...] Mēs nevaram atļauties nesaskaņot, jo visi zina, ka valstis, kurās sabiedrība tiek konfrontēta, piedzīvo lejupslīdi, visu tās iedzīvotāju dzīves apstākļu pasliktināšanos. [...] Kopā sargāsim to, kas mums ir. Un neļausim mūsu ģimeņu drošības sajūtu un valsts nākotni provocētājiem sašūpot”. Uz šo es S. Āboltiņai atbildētu, ka tieši par valstiskuma un latviskas Latvijas idejām J. Viļums un G. Igaunis, līdzīgi kā vēl desmiti citu Latgales aktivistu, publiski iestājas gan savās runās, gan arī rakstos masu medijos. Apelējot pie Valsts Valodas likuma, kurā teikts, ka latgaliešu valoda ir vēsturisks latviešu valodas paveids, un pieprasot tai reģionālās valodas statusu, viņi vienlaikus iestājas par latviskas (un nevis krieviskas) Latgales attīstīšanu.

Savukārt kāds mākslinieks (ne no Latgales) man teica apmēram

tā: „Tā zvērestu došana latgaliešu rakstu valodā no latgaliešu puses jau tāda izrādīšanās vien bija. Mēģinājums izcelties, kas viņiem arī izdevās.” Tad es māksliniekam mēģināju skaidrot, ka latgalieši par savām kultūras pašnoteikšanās tiesībām ar mērķi saglabāt vietējo tradicionālo mantojumu un valodu, cīnās jau kopš Latvijas neatkarības atgūšanas. Un ka abu deputātu valodas izvēlei zvēresta laikā nav ne mazākā sakara ar izrādīšanos, bet ar izmisušu mēģinājumu panākt, lai latgaliešu mēle saglabājas arī nākamajam paaudzēm. Ieklausījies manos vārdos, viņš teikto nenoliedza, bet nāca klajā ar jaunu paziņojumu, teikdams, ka viņam esot pārliecība, ka latgalieši, viņu dialekts un vietējā kultūra nekad nepazudīs, jo ir ārkārtīgi dzīvīga, vitāla parādība. Vairāk, ir pat svētīgi un labi, ka šī latgaliešu valoda ilgus gadus bija noliegta, nievāta un nīcināta, jo tas, redz, nodrošina situāciju, ka cilvēki ar visiem spēkiem cenšas kopt un sargāt. Latvija ir bagāta ar reģionālajām īpatnībām. Piemēram, Kurzeme, kur vietējā sabiedrībā meklējamas pēdas no libiešu kultūra. Kāds cits sarunas biedrs izteicās, ka atšķirība starp Latgali un citiem reģioniem ir vien tā, ka

latgalieši ir visspilgtākie un viņi nepārtraukti mēģina sev pievērst uzmanības. Latvijā visi par viņiem interesējas un tāpēc šī parādība, manuprāt, sāk jau kļūt prognozējama un garlaicīga.

Vairākus gadus, rūpīgi sekojot līdz latgaliešu uzskātajai diskusijai par latgaliešuvalodu un kultūru Latvijā, man radies iespaids, ka ārpus Latgales dzīvojošajā latviešu sabiedrībā latgaliešu tradicionālais mantojums tiek uztverts kā jancīga, senila, īslaicīga un prasta parādība, kas atzīstama un labi noder izklaidei – sevišķi, kad gribas pasmieties. Jo spilgti atceros epizodi no gada sākumā notikušajām viesībām, kurās mana radniece no Jēkabpils glāzīšu saskandināšanas mirkli uzcītīgi teica nevis „Priekā!”, bet „Priķā”. Pie viena stāstīdama, cik ļoti viņai gājusi pie sirds Latvijas Nacionālā Teātra izrāde „Latgola.lv”, kuras laikā viņa pirmo reizi aptvērusi, ka latgaliešu valoda eksistē. Tāpēc nav brīnums, ka arī šoreiz Latgales politiķu mēģinājumi runāt par to, ka Latvijā ir nepieciešams panākt, lai latgaliešu un latviešu valoda likuma priekšā ir līdzvērtīgas, bet „abpus Daugavai dzīvojošie latvieši” ir vienlīdzīgi (arī savā kultūras atšķirīgumā) un pilnvērtīgi pamatnācijas veidotāji, ir interpretēta kā māžošānās.

(Turpināts no 1. lpp.)

DABA UN TĒVZEME

Kalda Granta stāstījums Kalamazū latviešiem

Ar šo projektu Latvijas dabas fonds cer ievākt datus par Latvijas augiem un tos katalogizēt turpmākajai izmantošanai. „DEMO Farm” projekts tiek izstrādāts kopā ar Igaunijas dabas aizsardzības fondu. Šis projekts ir identificējis videi draudzīgas lauksaimniecības un tās izmanto dažādiem demonstrējumiem. Kalda uzdevums bija palīdzēt organizēt atvērto durvju dienas, kurās Latvijas tūristiem bija iespēja tikt ar lauksaimniekiem un mācīties par metodēm un projektiem, kas saistās ar ekoloģiski draudzīgiem lauksaimniecības principiem.

Kaldis Grants vēl pielika roku četros monitoringa projektos, kurus šobrīd veic Latvijas dabas fonds. Lielāko daļu laika Kaldis pavadīja zivjērgļu aizsardzības un izpētes projektā, meklējot un pārbaudot zivjērgļu lizdas un gredzenojot jaunus putnus. Latgales vecajās baznīcās Kaldis piedalījās sikspārņu skaitīšanā, un Vidzemes ziemeļos viņš meklēja ūdru un laču pēdas. Visbeidzot Kaldis piedalījās zaļo vārnu monitoringā, meklējot zaļo vārnu būrišus un pētīt, kas tos apdzīvojuši, un pierakstot olu vai mažu skaitu.

Lielāko daļu vasaras, Kaldis Grants pavadīja Latvijas dabā. Projekti tika veikti gan siltajās vasaras dienās, gan lietainās un aukstās dienās un naktīs. Pa dienu projekta dalībnieki pievērsās darbam. Vakarus un naktis tie pa-

Zaļā vārna ligzdā

vadīja pie ugunskuŗiem, cepjot maltītes, un nakšņojot teltīs. Tais reizēs, kad Kaldis nebūvēja pa Latviju, viņš strādāja LDF birojā, palīdzot tulkošanas darbā un DEMO projekta izziņu gatavošanā. Kaldis bija priecīgs satikties ar sava vecuma biologiem, ar tiem kopā piedalīties dažādos dabas projektos, kā arī dažādās izklaidēs Rīgā un ārpus Rīgas.

Kaldim bija iespējas arī satikties ar radiem un draugiem Rīgā un ārpus Rīgas. Viņš piedalījās Trīszaigzņu sporta spēlēs, pārstāvēdams Amerikas latviešu apvienību basketbola komandā.

Kaldis Grants ir sajūsmā par

savu pieredzi, kas iegūta, strādājot Latvijas dabas fondā. Viņš atzina, ka labprāt saistītos darbā LDF, bet fondam trūkst finansējuma. Lielākā daļa projektu tiek veikti par Eiropas Savienības naudu. Taču Latvijas dabas fonda saime ir dedzīga un aizrautīgi strādā par labu Latvijai.

Kaldis iesaka katram latvietim, sevišķi studentiem, iesaistīties pieredzes darbos Latvijā un uzņemas palīdzēt ar vajadzīgiem kontaktiem, ja interesē darbs Latvijas dabas fondā. Informāciju par LDF un tā projektiem var atrast organizācijas mājas lapā, www.ldf.lv.

Andra Zommere

2012. gada stipendijas!

Ko Tu darīsi nakošo vasarā? Grūti atrast darbu mūsu sliktajā ekonomikā? Vai Tev ir idēja projektam Latvijā?

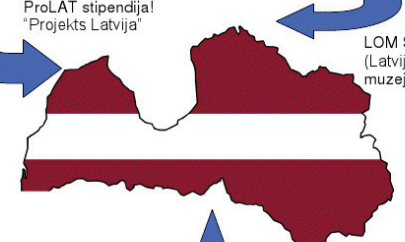
Negaidi! Piesakies ALJA stipendijas programai tagad! Saņemi līdz \$2500 atbalstu! Tālāk informācija alja.org "stipendijas"

ProLAT stipendija!
"Projekts Latvija"

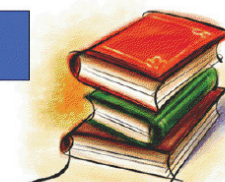

LOM Stipendija!
(Latvijas Okupācijas muzeja stipendija)

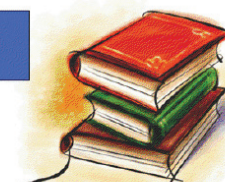

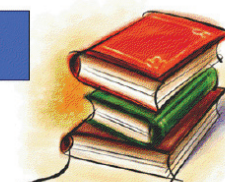
„Brauc uz ALJA kongresu” stipendija!

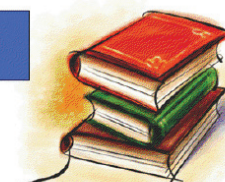
Stipendija mācībām Latvijā!
(vidusskolā vai augstskolā)

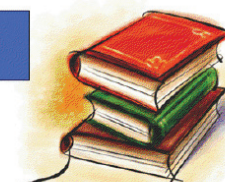
„Atbalsts Latvijā” stipendija LV nometnes strādniekiem un dalībniekiem

„Brauc uz ALJA kongresu” stipendija!
kultūras nometnes (2x2 un 3x3) stipendija!

Jautājumi?
Grūbi pieteikties?
Nosūtiet Annai Jansonai

ajjansons@gmail.com vai
905 N. Chauncey Ave.
West Lafayette, IN
47906

ALJAs lapa

IEPAZĪSIMIES – ALJA JAUNĀ VALDE

Pateicības dienas nogalē Amerikas latviešu jaunatnes apvienība (ALJA) sanāca Vašingtonas pilsētā uz savu 59. kongresu. Apmēram 150 jaunieši atbrauca satikties un pārrunāt ALJAs turpmāko darbību.

Kongresa pilnsapulcē 2011. gada valde atskaitījās par šī gada

tājas – Krista Kubuliņa un Laila Gudrā, Izglītības nozares vadītāja – Anna Jansone, Biedru nozares vadītāja – Lāra Amoliņa, ALJA Ziņas redakcija – Ērika Lagzdiņa un Lija Kurēna, Vēja Zvani redakcija – Kristīna Lagzdiņa un Laila Ganserta, padomes locekļi – Aleks Daukšs, Inga

ALJA biedrus, kuri strādā latviešu vasaras vidusskolās. Stipendiju pārdēvēt par Mirdzas Paudrupes Piemiņas jauniešu darbinieku stipendiju. ALJA valdei uzdots turpināt digitalizēt ALJA Ziņas un Vēja Zvani izdevumus un tos turpināt ievietot elektroniskajā arhīvā www.alja.org. ALJA valdei jāizpēta iespēja uzstādīt ALJA arhīvu patstāvīgā un pieejamā vietā, un tur nogādāt vienu eksemplāru no katra ALJA Ziņas un Vēja Zvani izdevuma. ALJA valdei jāizveido komiteja ALJA nākotnes darbības stratēģiskā plāna izstrādāšanai. Jāizveido komiteja, kas būtu atbildīga par ALJA vēstures grāmatas sastādīšanu un publicēšanu. ALJA valdei uzdots līdz pir-

mai valdes sēdei sastādīt jaunus statūtus un līdz otrajai sēdei tos izsludināt. ALJA valdei jāievēl padomes priekšnieks, kas būs galvenā kontaktpersona starp ALJA valdi un padomi. ALJA valdei jāizvēlas delegāts, kas pārstāves organizāciju Imigrācijas vēstures pētniecības centra un muzeja rīkotajā arhivāru konferencē, kas notiks Mineapolē no

2012. gada 12. līdz 14. aprīlim. ALJA valdei uzdots lūgt pārstāvi no ALA un citām Amerikas latviešu organizācijām piedalīties ALJA valdes sēdēs. Pilnsapulce iesaka ALJA valdei rīkot 60. ALJA kongresu nākamgad Ņujorkā.

Tija Ore,
ALJA valdes sekretāre

darbību. ALJA aizgājušajā gadā ziedojuši \$ 8000 latviešu organizācijām un centriem (Gaŗezemam, Katskiŗu nometnei, Kursai, Filadelfijas biedrībai, Vaŗingtonas draudzei, Bostonas latvieŗu skolai un centriem, kur noturējam valdes sēdes – Denverai, Klīvlandai un Filadelfijas draudzei). Uzsākta Vēja Zvani ieskenēšanas projekts, plānots to turpināt un izveidot elektronisku arhīvu, kas atrodams www.alja.org.

Kongresa pilnsapulce ievēlēja 2012. gada ALJA valdi: priekšsēdis – Kāŗlis Lēnŗšs, vicepriekšsēdis – Aleks Dankers, sekretāre – Tija Ore, kasiere – Marisa Gudrā, kasiēŗa palīgi – Aleks Hāgelis un Ēriks Apelis, Kultūŗas nozaŗes vadītāji – Aldis Rasums un Niks Bāŗs, Informācijai nozaŗes vadi-

Bebris, Viktors Bebris, Ilze Lazdiņa un Kristīne Źmuidiņa, Revizijas komisija – Markus Apelis, Alberts Ozols un Andis Bēŗziņŗš.

ALJA biedri pilnsapulcē uzdeva 2012. gada valdei rūpēties par rezolūciju izpildi:

2011. gada ALJA Kongresa pilnsapulce izsaka pateicību ALJAs 59. kongresa Riŗības komitejai par vareni sarīkoto kongresu. Pilnsapulce uzdod ALJA valdei noteikt ALJA biedru, kurŗ piedalīsies ALA stratēģisko plānu veidošanas komitejā. ALJA pilnsapulce uzdod apstiprināt Robertu Kukaini par ilgtermiņa fonda vadītāju. ALJA valdei jāturpina stipendija „Atbalsts Latvijai”, kas finansiāli atbalsta

Vēja Zvani 2012

Uzzini vairāk par Amerikas latvieŗu jaunieŗiem
klagzdins@gmail.com

Iespēja Amerikā mācīties latviski

Mans vārds ir Maija McManus (McManus). Es esmu no Bostonas, bet tagad studēju Toronto Universitātē. Bostonā dzīvojot, es neregulāri apmeklēju latvieŗu sarīkojumus, taŗu katru gadu ar ģimeni piedalījos 3x3 nometnē Katskiŗos. Bet es nekad nemācēju labi latviski, un noŗēŗoju, ka man valodu nemācīja jau bēŗnībā.

Dzīvojot Toronto iepazīnos ar latvieŗiem un gribēju iesaistīties latvieŗu sabiedrībā. Mana māte man atsūtīja informāciju par BALSSI (Baltic Studies Summer Institute) programmu Viskonsīnā. Biju ļoti ieinteresēta “mācīties latviski astoņas nedēļas”. Nolēmu ŗo izdevību izmantot. Piesakoties ir vajadzīgas divas rekomendācijas vēstules, izziņa par universitātes atzīmēm (var arī būvai arī vidusskolas) un raksts par tēmu “Kāda ir tava motivācija mācīties kādu Baltijas valodu?”

Jūnija vidū aizlidoju uz Madisonu un apmetos netālu no universitātes. Mācību stundas ilga no astoņiem rītā līdz vieniem

Dzirra Rodiņa, Marks Kundziņŗš, Maija McManus, Aleks Currier, Erika Currier, Iveta Grinberga

pēc pusdienas, un astoņas nedēļas es ēdu, gulēju un elpoju latviski. Manā (iesācēju) klasē bija tikai vēl viens students. Mēs at-

klājām, ka mūsu ģimenes bijuŗas pazīstamas Latvijā pirms aizbraukŗanas 1944. gadā.

Katru treŗdienu notika BALSSI

vasaras lekcijas. Klausījāmieŗ Andri Straumani (Latvians Online). Mums arī bija field trip uz Ķikāgu, kur apmeklējam lietu-

vieŗu muzeju. Visa ŗi pieredze iemācīja ļoti daudz ne tikai par latvieŗu valodu, bet arī par pārējam divām Baltijas valstīm un to kultūru.

ŗi mācību programma prasīja no manis daudz smaga darba. Bet es par to dabūju koledŗā kredītu, mācījos valodu un iepazīnos ne tikai ar latvieŗiem, bet arī ar cilvēkiem, kas studēja igauņu un lietuvieŗu valodas.

Gribētu pateikties mūsu skolotājiem Dzirrai Rodiņai un Ivetai Grinbergai. Bez viņam, BALSSI programma nebūtu bijusi iespējama. Viņas katru gadu ziedo vasaru, lai palīdzētu skolniekiem mazās grupās mācīties latvieŗu valodu.

Before this past summer, writing this article would have been impossible. I encourage anyone who has the time and resources to look into the BALSSI program. BALSSI nākamgad, notiks Pitsburgas universitātē. <http://www.slavic.pitt.edu/sli/programs/ceeu/index.php>

Maija Makmanus
(McManus)

Aktuālā intervija

Saskatīt kopējo labumu

Agates Vucinas saruna ar Kanādas latviešu studentu Jūliju Gifordu (Gifford)

Kā tu, būdama Kanādas latviete, pieņēmi lēmumu studēt Latvijā?

Pēc vidusskolas beigšanas pētīju dažādas Kanādas augstskolas un neko nevarēju izvēlēties, jo nekas mani īsti neuzrunāja. Tad es sapratu, ka jāmeklē kāda alternatīva. Viena no labākajām iespējām bija braukt mācīties uz Latviju.

Studēt Rīgas Stradiņa universitātē starptautiskās attiecības latviešu valodā nav sevišķi viegli?

Jā, bet to es sapratu, kad lēmums jau bija pieņemts. Izskatīju visas Latvijas akreditētās universitātes, apskatīju visas programmas, kas mani interesēja, un nonācu līdz divām, kas mani saistīja vairāk: starptautiskās attiecības, ko galu galā izvēlējos un tagad studēju. Otrā programma bija baltu filoloģija. Sapratu, ka nākotnē vairāk durvis man pavērs starptautisko attiecību studēšana.

Tu esi dzimusi jauktā ģimenē, tava māte ir latviete un tēvs ir angļis, kā Kanādā tu nostiprināji savu latvisko pusī?

Es uzaugu Toronto priekšpilsētā. Latviskums ir manas mātes un tēva nopelns, jo mātei bija ļoti svarīgi, lai es turpinātu šo ceļu un latvisko izglītošanos. Protams, ļoti palīdzēja arī tēva nemitīgais atbalsts, kas mani un mazo brāli veda uz latviešu skolu, uz dejām, piedalījās arī skautos, koros, draudzē.

Tu esi tāds tipisks Toronto latviešu jaunās paaudzes „produktus”?

Jā, es varētu tam piekrist. Pirms sāku studēt Latvijā, Rīgā gan biju pabijusi reizes trīs.

Kā tu, uzsākot studijas, svešā vidē organizēji savu dzīvi, atradi dzīvokli, saprati, kā nokārtot dokumentus?

Sākumā es dzīvoju pie radiem, lai pārejas periods būtu vieglāks. Man nebija jādoma par dzīvokli, pārtiku un visu pārējo. Radi varēja man pastāstīt, kā darbojas sabiedriskais transports, kur meklēt pakalpojumus, viņi mani aizveda arī uz LMT ēku, lai nokārtotu mobilo telefonu, uz banku... Tad es pati devos uz augstskolu, iesniedzu dokumentus un laika gaitā iepazinās ar pilsētu, ar draugiem no universitātes, un mēs nolēmām kopā meklēt dzīvokli. Tieši ar jauniegūtajām draudzēm gadu nodzīvoju kopā.

Rīgā ir daudz ārzemju studentu, bet ir ļoti maz ārzemju latviešu studentu. Katrā augstskolā ir tikai pāris šādu jauniešu, un arī Stradiņa universitātē uz tevi raugās kā uz eksotisku būtni...

Stradiņos ir vesela programma ārzemju studentiem, bet tas ir tikai medicīnā un zobārstniecībā. Tas, ka es, ārzemniece, bet latviete, studēju latviešu valodas programmā (jo starptautiskās attiecības tiek piedāvātas tikai latviešu valodā), tiešām ir kas ļoti savāds, man šķiet, tas ir pirmais šāds gadījums. Gan es, gan arī pasniedzēji un katedra šai ziņā mācījāmies vienlaicīgi, jo tas bija kas jauns gan man, gan viņiem.

Kā tevi uzņēma pasniedzēji? Tava latviešu valoda vēl nebija

tik laba, lai visam varētu sekot līdzi.

Piecu gadu laikā valoda ir krietni uzlabojusies, bet pasniedzēji mani ļoti atbalstīja, bija atsaucīgi, palīdzēja, un pirmajās esējās vēl tik ļoti neņēma vērā gramatikas kļūdas un pieturzīmes. Viņi vienmēr mani labi saprata. Arī semināros, kur mums jārunā pašiem, protams, sākumā biju pārbijusies, kad jāpasaka kaut kas latviešu valodā tā gudri, lai varētu nolikt eksāmenu.

Šajos piecos gados tev ir izveidojusies samērā sakārtota dzīve, tu dejoj tautas dejas, strādā studentu organizācijā, papildus darbā. Tava dzīve šeit ir piepildīta, vai tomēr kaut kā trūkst?

Es nevarētu, pat ja gribētu, vēl kaut ko savā dzīvē ieplānot, jo man vienkārši trūkst laika. Pirms dažiem gadiem sāku apmeklēt aušanas studiju, bet man nācās to pamest laika trūkuma dēļ. Man šeit nekad nav brīva laika! Pagājušajā vasarā es aktīvi nodarbojos ar savas organizācijas attīstību. Tikko biju ievēlēta par AISEC prezidenti Rīgā, tā ir lielākā jauniešu organizācija pasaulē.

Aušana ir tradicionālās kultūras sastāvdaļa. Vai nav tomēr savādi, ka latvieši, kas pārcēlušies uz dzīvi Latvijā, pievēršas tradīcijām – dzied folkloras ansambļos, sāta savus bērnus uz tradicionālās kultūras nometnēm, dzied koros?

Man šķiet, ka tas fenomens ir ļoti saprotams. Ārzemju latvieši, kas uzauguši ārpus Latvijas, zina, kā tas ir, kad latviešu kultūras iespējas nav pieejamas tik viegli. Būdami Latvijā, mēs to novērtējam un arī izmantojam vairāk nekā vietējie latvieši, kam šīs iespējas ir bijušas visu mūžu. Domāju, ka šejienes jauniešu vidū tas nav tik stilīgi. Mani kursabiedri nepiedalās folkloras ansambļos, tomēr ir pietiekami liela sabiedrības daļa, kam tas interesē. Piemēram, ja paskatāmies uz LU vēstures fakultātes studentiem, viņi visi ir ļoti patriotiski, uz Latviju orientēti cilvēki, kuri tiešām arī seko līdz visiem latviešu pasākumiem, ievēro tradīcijas un saprot folkloru.

Kā ir ar tavām krievu valodas zināšanām? Viena no ārzemju latviešu problēmām ir tā, ka reti kurš māc krieviski, un dažiem ir bijušas lielas problēmas Latvijā dabūt darbu tādā jomā, kādā viņi gribētu strādāt.

Es neesmu mēģinājusi iemā-

cīties krievu valodu, bet lēnā garā esmu iepazinusies ar burtiem un spēju atšifrēt skaņas, tas ir tik, cik spēju pašlaik. Nav bijusi tāda situācija, kad būtu bijusi vajadzība komunicēt tikai krieviski. Līdz šim esmu iztikusi ar latviešu un angļu valodu. Mana krievu valodas nezināšana nav ietekmējusi manu sociālo dzīvi.

Tev nav bijusi tāda situācija, kad pilnībā nevari saprasties ar cilvēku?

Ir bijušas tādas situācijas. Cilvēkiem gribas runāt tajā valodā, kas viņam ir visērtākā. Tās ir vienkāršāk, un es nevarētu teikt, ka man par to ļoti sāpētu sirds.

Vai universitātē starp studentiem ir bijusi diskusija par parakstu vākšanu krievu valodas atbalstam, pretnostatījumam krievi – latvieši?

Mums ik pa laikam uzpeld šis jautājums, bet nevarētu teikt, ka mēs ļoti dziļi esam to apskatījuši. Drīzumā sāksu rakstīt referātu par valodas referendumu, kas notiks,

par to, ko pateikt īpašam cilvēkam, tad tas būs tajā valodā, kādā ar viņu runāsi.

Kas būs nākamais solis, ko darīs pēc bakalaura grāda iegūšanas?

Esmu domājusi par variantiem. Viens no tiem ir palikt Latvijā, bet man kāds gudrs cilvēks reiz teica, ka bakalauru studē tur, kur sirds kāro, bet maģistru tur, kur ir pasniedzējs ar visaugstāko prestižu tajā jomā. Ja runa ir par cilvēktiesībām, tad tas noteikti nebūs Latvijā.

Kas tev Latvijā visvairāk traucē, un kas tev ļoti patīk?

Visvairāk traucē līdzjūtības trūkums. Es lietoju vārdu „līdzjūtība”, jo to pa tiešo tulkoju no angļu valodas „empathy”, kas nozīmē to, ka tiešām jūti līdzīgu cilvēkam. Cilvēki ir pārlieku uz sevi ļoti centrēti, domā tikai par sevi un nemēdz domāt par sabiedrību kopumā. Piemēram, nepadomā par to, ka šis valdības lēmums varbūt ir slikts man, bet tas

kas gribētu studēt kādā Latvijas augstskolā?

Es noteiktu ieteiktu sākt interesēties. Viens no lielākajiem šķēršļiem ir informācijas trūkums par to, kā ārzemju latvietis varētu studēt Latvijā. Nav plaši pieejama informācija par to, kādi dokumenti, kādi iestājesāmenī ir nepieciešami. ALJA varētu to uzņemt, taču viņi to nedara. Man ir sajūta, ka tie, kas šajās organizācijās darbojas nejut nepieciešamību sniegt šādu informāciju, viņi netērē savus resursus un laiku tam. Varbūt tas viņiem liekas mazsvarīgi.

Kur tu gūsti informāciju par notikumiem Latvijā? Ko tu ieteiktu lasīt tava vecuma jauniešiem Kanādā, kas saprot latviski?

Izmantoju sociālos medijus, sekoju tīvēti laikrakstam *Diena*, protams, lasu arī internetā pieejamos žurnālus. Visnodrīgāk būtu sekot žurnālam „Ir”, tam ir arī interneta mājas lapa, kur tiek

Jūlija Giforda (vidū) ar deju kopas dalībniekiem

tad es vairāk izpratišu politisko kultūru. Man ir sanācis diezgan maz runāt ar krievvalodīgajiem cilvēkiem, man pagaidām ir zināmi tikai nacionāli un tradicionāli viedokļi par šo jautājumu.

Tu jau domā par bakalaura darba rakstīšanu? Par ko tas būs?

Es rakstīšu par sieviešu tiesībām Latvijā darba vietās, salīdzinot šejienes norises ar starptautiskām normām. Mani vispār interesē cilvēktiesības kā tādas, un es rakstīju savas pirmās tēzes par cilvēktiesību jautājumiem Latvijā un nebiju plānojusi iedziļināties tieši sieviešu tiesību jomā. Tad es secināju, ka tā ir ļoti aktuāla tēma, jo šeit ir ļoti maza sapratne par to. Līdz ar to es redzu, ka vajag šo jautājumu pacelt akadēmiskā vidē un uzsākt diskusijas, lai cilvēki kļūtu vairāk ziņoši par esošo situāciju Latvijā.

Vai tu domā angļiski vai latviski?

Man šķiet, es nedomāju valodās, es domāju jūtās. Nevar pateikt, vienā vai otrā valodā. Ja jādoma

ilgtermiņā ir labs valstij. Daudz kas tiek uztverts negatīvi. Cilvēki domā īstermiņā un tikai par sevi, es uzskatu, ka tas ir lielākais trūkums Latvijā, un tieši tas mani visvairāk traucina.

Mani sajūsmīna kultūras iespējas. Tas, ka var visur redzēt kaut ko latvisku, gan valodas ziņā, gan kultūras ziņā. Tas, ka var izvēlēties vienu no simtiem deju kopu un var dziedāt kori vai folkloras kopā, apmeklēt jebkādu koncertu vai aiziet uz bezmaksas aušanas nodarbībām.

Kanādā ir palikuši tavi draugi. Kā viņi uztver to, ka tu vienkārši aizbrauci prom un sāki studēt Latvijā? Tu ar viņiem saraksties, viņi interesējas, kā tev šeit iet?

Jā, es uzturu kontaktus ar viņiem. Daļa no viņiem ir ļoti sajūsmīnāti un saka, ka arī grib uz šejieni, apskauž manu iespēju studēt Latvijā. Daži to nesaprot, varbūt viņi nejut to saikni, neredz vajadzību. Viņiem ir laba dzīve Kanādā, savi draugi, sabiedrības loks un viņi ir dzīvē iekārtojušies.

Ko tu teiktu tiem jauniešiem,

publicētas ļoti interesantas ziņas, un, manuprāt, ļoti racionāli tiek analizēti aktuālie jautājumi. Līdz ar to, tur ir arī sakarīga viedokļu paušana, piemēram, ja nezini, ko domāt par valodas referendumu, tad var apskatīties, ko saka profesionāli, kuriem es arī vairāk vai mazāk piekristu. Izmantoju arī delfi.lv, tvnet.lv, diena.lv. Televīziju es neskatos vispār, jo man sākumā nebija televizora, līdz ar to neizveidojās ieradums to skatīties.

Ko tu domāji par to, ka Latvijas televīzija par tevi izveidoja raidījumu?

Tas bija ļoti jauki, jo es ar lielāko prieku dalos informācijā. Raidījums bija domāts vietējo latviešu izglītošanai par to, ka mēs, ārzemju latvieši, uzturamies šeit, mums interesē Latvija un ka saskatām šeit daudz ko pozitīvu.

Pozitīvu? Vai izjūti, ka Latvijā valda liels negativisms?

Jā. Vajag censties saskatīt labo. Varētu būt vairāk līdzjūtības, piemēram, mēģināt saskatīt, to, kas ir kopējais labums un kā uz to virzīties.